

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2125026	Landman, Sam	MID-PS	Claudio Bruggink
ONDERWERP			
Integraal Huisvestingsplan VO en VSO			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

Het integraal huisvestingsplan voor het voortgezet onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs vast te stellen.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Er zijn verschillende ontwikkelingen in het voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs die aanleiding zijn geweest voor het opstellen van een integraal huisvestingsplan. Er moet een nieuwe school voor voortgezet onderwijs gehuisvest worden in Hengelo. Daarnaast is er sprake van een stijging van het leerlingenaantal op het scholeneiland, waardoor er sprake is van een ruimtetekort. Tenslotte is er een huisvestingvraagstuk van het voortgezet speciaal onderwijs waar nog geen adequate oplossing voor is gevonden.

Het integraal huisvestingsplan is in nauwe samenwerking met het onderwijsveld opgesteld. Dit integraal huisvestingsplan omschrijft de voorzieningenstructuur voor het voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs in Hengelo en biedt een oplossingsrichting voor de huisvestingsvraagstukken voor het havo/vwo en het voortgezet speciaal onderwijs.

De gemeenteraad is voorgesteld het integraal huisvestingsplan vast te stellen.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2125026	Landman, Sam	MID-PS	Claudio Bruggink
ONDERWERP			
Integraal Huisvestingsplan VO en VSO			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Onderwijs is continu in ontwikkeling. Het aantal leerlingen zal de komende jaren afnemen en ook zal het passend onderwijs verder ingevuld moeten worden. Passend onderwijs maakt een clustering van kennis noodzakelijk en daarmee een fysieke clustering van speciaal onderwijs wenselijk. Dit heeft consequenties, ook voor de eisen die gesteld worden aan de onderwijsgebouwen.

Samen met de schoolbesturen is geconstateerd dat er inmiddels een groot aantal ingrediënten voor een lange termijn integraal huisvestingsplan V(S)O gereed is. Met ingang van het schooljaar 2018/2019 zullen OSG en Carmel hun VMBO-onderwijs gezamenlijk onderbrengen in de nieuwbouw. Daarnaast is er nieuwbouw gerealiseerd voor het Twickelcollege. Ook de andere scholen in het Voortgezet (Speciaal) onderwijs zijn voorzien van adequate huisvesting.

Ontbrekende voorziening(en) die nog verder uitgewerkt moeten worden zijn de voorzieningen voor:

- het VO, Door de tijdelijke groei van het leerlingenaantal én het grillige patroon van leerling aanmeldingen voor het havo/vwo is er behoefte aan flexibele huisvesting waarvoor nu geen oplossingen beschikbaar zijn.
Dit vraagstuk wordt mede veroorzaakt door:
 - Op termijn krimp van het leerlingen aantal
 - mogelijke instroom vanuit het VSO naar het VMBO (zie hieronder)
 - De vraag van een nieuwe school voor havo/vwo; het Mezquita College
- het VSO, een voorziening voor het VSO-DGL (diplomagerichte leerwegen) en het VSO AGL (arbeidsmarktgerichte leerwegen).

Door het vaststellen van een Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs geeft de gemeenteraad "handen en voeten" aan het gemeentelijk huisvestingsbeleid. De verordening voorziet echter niet in een meerjarenplanning. Met een IHP is een meerjarenplanning wel mogelijk.

Het IHP biedt inzicht in de huidige capaciteit en de te verwachten ruimtebehoefte voor de komende jaren. Deze te verwachten ruimtebehoefte kunnen we vertalen in een investeringsbehoefte. Het IHP is hiermee een richtinggevend kader en heeft geen formele status. Dit IHP omschrijft de voorzieningenstructuur voor het VO en VSO in Hengelo en biedt een oplossingsrichting voor het huisvestingsvraagstuk voor het havo/vwo en het VSO. Het IHP is in nauwe samenwerking met het onderwijsveld opgesteld. Het IHP heeft een voortschrijdend karakter, dat wil zeggen dat het periodiek aan de hand van geactualiseerde prognoses, gewijzigde wet en regelgeving of voortschrijdende inzichten kan worden bijgesteld. Dit zal in het reguliere overleg met de schoolbesturen over onderwijshuisvesting plaatsvinden, het zogenaamde OOGO (op overeenstemming gericht overleg). Op die manier blijft het een dynamisch en actueel plan.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Er zijn in het IHP verschillende huisvestingsscenario's onderzocht. Uiteindelijk is voor beide vraagstukken een voorkeursscenario gekozen:

Voortgezet onderwijs

Voor wat betreft de huisvesting van de leerlingen bij de bestaande havo/vwo scholen gaat het over een piek van het leerlingenaantal. Daarnaast zal de komst van de nieuwe school voor havo/vwo (het Mezquita college) naar verwachting een leerlingendaling bij de bestaande havo/vwo scholen betekenen. Ook zal een aantal leerlingen waar het Mezquita college in haar prognose op rekent komen uit de omliggende gemeenten.

De onzekere ontwikkeling van de leerlingenstromen in het havo/vwo zijn reden voor een flexibele oplossing voor huisvestingsvraagstuk havo/vwo.

Vanwege de gewenste flexibiliteit en de (mogelijk) tijdelijke noodzaak van deze huisvesting heeft het de voorkeur om gebruik te maken van een bestaand schoolgebouw waar niet/zo min mogelijk in geïnvesteerd hoeft te worden en/of huur van een gebouw(deel).

Er moet nog nadere studie worden gevoerd wat er met de vrijkomende schoollocaties locaties kan

gebeuren. Dit in relatie tot de ontwikkelpotentie van het andere leegstaand (maatschappelijk) vastgoed in Hengelo. In komende periode worden de volgende mogelijkheden nader onderzocht:

- Nader overleg en onderzoek naar de mogelijkheden van het huren van gemeentelijk vastgoed;
- Nader overleg en onderzoek naar de mogelijkheden van het huren van een gebouwdeel van de voormalige Edith Stein.

Voortgezet speciaal onderwijs

Op dit moment hebben de Attendiz VSO-scholen in Hengelo circa 170 leerlingen. Deze leerlingen zijn gehuisvest aan de Krabbenbosweg en de Sportlaan Driene. Deze locaties voldoen niet meer aan de huidige eisen. Rekening houdend met demografische ontwikkelingen, verevening, ontwikkelingen in het passen onderwijs en regionale ontwikkelingen is permanente nieuwbouw noodzakelijk voor 140 VSO leerlingen. Voor deze zeer kwetsbare groep leerlingen is duurzame huisvesting noodzakelijk vanwege de intensieve ondersteuningsbehoefte vanuit forse problematiek. Het type leerling dat aangewezen blijft op het VSO is in grote mate afhankelijk van de omgeving, zowel in pedagogische zin als in materiele zin. Daarom moet de fysieke omgeving afgestemd zijn op de behoeften van de doelgroep.

Voor de nieuwbouw van een nieuwe school voor het VSO Hengelo zal een krediet beschikbaar moeten komen overeenkomstig de normvergoeding zoals vastgelegd in de verordening. Voor het beschikbaar stellen van het krediet is een separaat besluit van de raad noodzakelijk. Het schoolbestuur kan na besluitvorming starten met het uitwerken van het bouwplan. Voorafgaand aan het verlenen van de bouwopdracht, legt het schoolbestuur het bouwplan en de desbetreffende begroting ter instemming voor aan het college van Burgemeester en Wethouders.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

De raad wordt voorgesteld:

- Het Integraal Huisvestingsplan voor het VO en VSO vast te stellen.

FINANCIËLE ASPECTEN

De kosten voor de realisatie van de nieuwe VSO-school zijn bepaald op grond van de normering, zoals die is opgenomen in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs.

De normvergoeding voor een school van 140 leerlingen is € 3,5 miljoen. Voor het benodigde krediet voor deze nieuwbouw wordt een separaat voorstel aan de raad opgesteld.

Deze uitgaven ten behoeve van de huisvesting komen ten laste van de reserve onderwijshuisvesting.

Voor de huur van de voorzieningen voor de huisvestingbehoefte van de Stichting OSG en het Mezquita College moet rekening worden gehouden met een jaarlijkse huurlast van € 150.000,-. Dit bedrag is gebaseerd op een jaarlijkse capaciteitstekort van 3.000 m² en een (kale) huurprijs van € 50,-/m². De hoogte van dit bedrag is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van het leerlingenaantal en de huurprijs(ontwikkeling). Hierbij is geen rekening gehouden met een investering voor het aanpassen van een gebouw. Voor deze kapitaallasten is geen ruimte in de meerjarenbegroting onderwijshuisvesting. Dit bedrag is daarom opgevoerd als nieuw beleid voor de Kadernota zodat deze extra middelen toegevoegd kunnen worden aan de reserve onderwijshuisvesting.

De reserve onderwijshuisvesting is op dit moment nog uitgangspunt in de besluitvorming. Eerder is de "notitie reserves en voorzieningen" besproken met de raad. Naar aanleiding hiervan wordt onderzocht of de reserve onderwijshuisvesting uiteindelijk blijft bestaan.

BIJLAGE(N)

- Integraal Huisvestingsplan VO en VSO

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Integraal Huisvestingsplan VO en VSO Gemeente Hengelo

Versie: 30 mei 2017

Voorwoord

Dit Integraal Huisvestingsplan VO-VSO dat nu voor u ligt is in nauwe samenwerking met de partners in het onderwijs tot stand gekomen. De schoolbesturen en gemeente hebben in een korte tijd gezamenlijk een mooi document opgesteld. Het is een dynamisch plan. Het geeft een doorkijk naar de huisvestingsoplossingen op korte termijn, maar is zeker ook een opmaat naar de toekomst.

Onderwijs is altijd in beweging en daarmee ook de huisvestingsvraagstukken. Er is jaarlijks fluctuatie te zien in aanmeldingen bij de verschillende scholen en daarmee ook schommelingen in de leerlingaantallen in de verschillende gebouwen. Naast deze fluctuaties neemt ook het aantal leerling binnen het voortgezet onderwijs de komende jaren af door demografische ontwikkelingen. Dit zorgt elk jaar weer voor een uitdaging bij de scholen en voor de gemeente op het gebied van onderwijs en huisvesting.

Verder blijft ook de ontwikkelingen binnen passend onderwijs aandacht vragen. Ik ben blij dat de scholen voor voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs hierin nauw met elkaar optrekken.

Ten aanzien van al deze ontwikkelingen blijven de schoolbesturen en gemeente samenwerken om de leerlingen niet alleen het beste onderwijs te bieden, maar ook te zorgen voor adequate huisvesting voor deze leerlingen.

Claudio Bruggink

Wethouder Onderwijs

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding voor IHP	5
1.2 Wettelijk kader	5
1.3 Status IHP	6
1.4 Huisvestingsvraagstukken in het verleden	6
1.5 Proces	6
2 Opgave en ambities	8
2.1 Leerlingenprognoses	8
2.2 Ontwikkelingen in het onderwijs (passend onderwijs)	9
2.3 Afbakening IHP	9
2.3.1 Vraagstuk VO	9
2.3.2 Vraagstuk VSO	10
3 Huisvesting	13
3.1 Scenario's	13
3.1.1 separate huisvesting van VSO	13
3.1.2 separate huisvesting van VO	13
3.1.3 Huisvesting van OSG, Mezquita en Attendiz in 1 gebouw	14
3.2 Voorkeursscenario	14
3.2.1 Huisvesting VO havo/vwo	14
3.2.2 Huisvesting VSO Stichting Attendiz	15
4 Gevolgen	16
4.1 Financiële gevolgen nieuwbouw VSO	16
4.2 Financiële gevolgen flexibele voorziening havo/vwo	16
4.3 Overige gevolgen	16
Bijlage 1 Analyse ruimtebehoefte havo/vwo	18
Bijlage 2 Onderbouwing normvergoeding stichtingskosten VSO	21
Bijlage 3 Toelichting reserve onderwijshuisvesting	22

Samenvatting

Er zijn verschillende ontwikkelingen in het voortgezet en speciaal onderwijs die aanleiding zijn geweest voor het opstellen van een Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het VO en het VSO in Hengelo. Het IHP geeft een antwoord op het huisvestingsvraagstuk dat er op dit moment ligt voor het VSO van Attendiz en geeft een oplossingsrichting voor het huisvestingsvraagstuk van het havo/vwo.

Huisvesting VSO Attendiz

Op dit moment hebben de Attendiz VSO-scholen in Hengelo circa 170 leerlingen. Rekening houdend met demografische ontwikkelingen en verevening is permanente, duurzame huisvesting noodzakelijk voor 140 VSO leerlingen. Op dit moment maakt Attendiz gebruik van twee verouderde schoolgebouwen op verschillende locaties. Er is op dit moment geen geschikt bestaand schoolgebouw beschikbaar voor deze leerlingen. Daarnaast blijkt huisvesting samen met een ander schoolbestuur in 1 gebouw om onderwijsinhoudelijke redenen zeer onwenselijk. Daarom stellen wij voor om voor deze groep nieuwbouw te realiseren.

Huisvesting havo/vwo

In het voortgezet onderwijs hebben we te maken (gehad) met een groei van het leerlingenaantal van de bestaande havo/vwo scholen op het scholeneiland. Hierdoor is er een ruimtetekort op het scholeneiland ontstaan. Daarnaast heeft een nieuwe school toestemming van de Minister om te starten in Hengelo. Het gaat om een school voor voortgezet onderwijs voor havo/vwo (het Mezquita College). De gemeente moet voorzien in de huisvesting (wettelijke zorgplicht). Het Mezquita college moet uiterlijk op 1 augustus 2019 starten.

Op basis van de demografische ontwikkelingen blijkt dat we in de komende jaren te maken krijgen met een daling van het leerlingenaantal. Dat maakt vanuit onderwijshuisvesting perspectief structurele oplossingen en lange termijninvesteringen minder voor de hand liggend. Daarnaast is het nog onzeker of de nieuwe school voor havo/vwo het leerlingenaantal dat geambieerd wordt (400), daadwerkelijk realiseert. Daarom wordt voor dit huisvestingvraagstuk rond havo/vwo in het IHP een flexibele oplossing voorgesteld.

Vervolg

In de voorliggende fase worden, in relatie tot de ontwikkelpotentie van het andere leegstaand (maatschappelijk) vastgoed in Hengelo, nader onderzocht of er voor het havo/vwo een gemeentelijk vastgoedobject gehuurd kan worden of dat een gebouwdeel van de voormalige Edith Stein gehuurd kan worden.

Verder wordt onderzocht of de nieuwbouw voor het VSO aan de Krabbenbosweg of aan de Bandoengstraat wordt gerealiseerd.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor IHP

Onderwijs is continu in ontwikkeling. In de gemeente Hengelo zijn twee schoolbesturen voor VO en twee schoolbesturen voor VSO. Voor de leerlingen en ouders van leerlingen is dit prettig omdat zij hierdoor iets te kiezen hebben.

Dit aanbod en de keuzevrijheid van leerlingen en ouders zorgen voor fluctuatie in aanmeldingen bij de verschillende scholen en de schommelingen in de leerlingaantallen zorgen voor een uitdaging op het gebied van onderwijshuisvesting voor de gemeente. Daarnaast moet er in Hengelo een nieuwe school voor havo/vwo van huisvesting worden voorzien.

Het aantal leerlingen zal de komende jaren afnemen en ook zal het passend onderwijs verder ingevuld moeten worden. Passend onderwijs maakt een clustering van kennis noodzakelijk en daarmee een fysieke clustering van speciaal onderwijs wenselijk. Dit heeft consequenties, ook voor de eisen die gesteld worden aan de onderwijsgebouwen.

Als gevolg van dit continue en dynamische proces, is in de gemeente Hengelo een vraagstuk ontstaan voor een integraal huisvestingsplan Voortgezet- en Voortgezet Speciaal Onderwijs.

1.2 Wettelijk kader

In de onderwijswetten is bepaald dat gemeenteraden een gemeentelijke verordening onderwijshuisvesting vaststellen, 'zodanig dat kan worden voldaan aan de redelijke eisen die het onderwijs aan de huisvesting van scholen in de gemeente stelt'. Het college van B en W stelt jaarlijks het bekostigingsplafond vast. Schoolbesturen kunnen een aanvraag doen voor opname van een voorziening in het jaarlijkse huisvestingsprogramma. Het college van B en W beslist daarover en neemt de voorziening dus al dan niet op in dat programma. Er is een aantal wettelijke weigeringsgronden, waaronder:

- dat de voorziening niet gerechtvaardigd is op grond van de verwachting van het aantal leerlingen;
- dat het bekostigingsplafond niet toereikend is.

In de verordening stelt de gemeenteraad normen vast aan de hand waarvan de bedragen worden vastgesteld voor de toegekende voorzieningen in de huisvesting. Het schoolbestuur is als bouwheer gehouden om de voorziening voor dit bedrag te realiseren.

Financieel

De reserve onderwijshuisvesting bestaat sinds de doordecentralisatie van de onderwijshuisvestinggelden van het Rijk naar Gemeente in 1997. Inkomsten worden ontvangen via de Algemene uitkering in het gemeentefonds. Vanaf 1997 hebben we als gemeente een eigen toevoegingsystematiek gehanteerd om gemeentefondsmiddelen toe te voegen aan de reserve onderwijshuisvesting, totdat er groot onderhoud aan de gemeentefonds is gepleegd met ingang van 2015. Sindsdien wordt jaarlijks een inflatiecorrectie toegepast op de totale toevoeging aan de reserve onderwijshuisvesting.

Uitgaven ten behoeve van de huisvesting komen ten laste van de reserve. De keuze voor deze 'gesloten huishouding' heeft er toe geleid dat er de afgelopen jaren een reserve is gevormd van circa € 6,4 miljoen (stand van de reserve per 1 januari 2016). Door de structurele kosten voor onderwijshuisvesting en de kapitaalslasten van de investering voor het nieuwe vmbo en havo/vwo van het Twickelcollege en nieuwbouw voor het voortgezet speciaal onderwijs zal de reserve de komende jaren teruglopen (zie bijlage 3).

Voor (de kapitaallasten van) nieuwe investeringen, zoals in dit IHP de voorgestelde voorzieningen voor het havo/vwo, is geen ruimte in de meerjarenbegroting onderwijshuisvesting. Voor autonome ontwikkelingen, nieuwe zaken zoals uitbreidingsinvesteringen, is de kadernota het geëigende moment om extra middelen toe te voegen aan de reserve onderwijshuisvesting.

1.3 Status IHP

Door het vaststellen van een Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs geeft de gemeenteraad “handen en voeten” aan het gemeentelijk huisvestingsbeleid. De verordening voorziet echter niet in een meerjarenplanning. Met een IHP is een meerjarenplanning wel mogelijk. Het integraal huisvestingsplan biedt inzicht in de huidige capaciteit en de te verwachten ruimtebehoefte voor de komende jaren. Deze te verwachten ruimtebehoefte kunnen we vertalen in een investeringsbehoefte. Het IHP is hiermee een richtinggevend kader en heeft geen formele status. Dit IHP omschrijft de voorzieningenstructuur voor het VO en VSO in Hengelo en biedt een oplossingsrichting voor het huisvestingsvraagstuk voor het havo/vwo en het VSO. Het IHP is in nauwe samenwerking met het onderwijsveld opgesteld. Het IHP heeft een voortschrijdend karakter, dat wil zeggen dat het periodiek aan de hand van geactualiseerde prognoses, gewijzigde wet en regelgeving of voortschrijdende inzichten kan worden bijgesteld. Dit zal in het reguliere overleg met de schoolbesturen over onderwijshuisvesting plaatsvinden, het zogenaamde OOGO (op overeenstemming gericht overleg). Op die manier blijft het een dynamisch en actueel plan.

1.4 Huisvestingsvraagstukken in het verleden

Op 13 september 2011 is een raadsbesluit genomen over de ambities in het VO. Naast het besluit van de raad is tussen de gemeente, Carmel en OSG op 12 juli 2011 een intentieverklaring ondertekend met het primaire doel om de wil tussen de drie partijen uit te spreken om te komen tot de nieuwbouw van het VMBO voor OSG en Carmel. Aanvullend zijn ook een aantal andere huisvestingsaangelegenheden geregeld in de overeenkomst. De verplichtingen van de drie partijen jegens elkaar zijn in de overeenkomst vastgelegd.

Uitvoering raadsbesluit

In het raadsbesluit worden een aantal huisvestingszaken geregeld. Hieronder een opsomming met daarbij de huidige status.

1	Nieuwbouw VMBO OSG en Carmel	De afspraken over deze nieuwbouw zijn inmiddels verder uitgewerkt en vastgelegd is een realisatieovereenkomst tussen OSG, Carmel en de gemeente. De bouw van deze school is gestart en wordt naar verwachting eind 2017 afgerond.
2	Nieuwbouw havo/vwo Twickel Carmel	De afspraken over deze nieuwbouw zijn uitgewerkt in een realisatieovereenkomst tussen Carmel en gemeente. De bouw is afgerond en het gebouw is in gebruik genomen.
3	Verhuizing Bataafs Lyceum OSG naar Bataafse kamp	Deze verhuizing is niet doorgegaan. Oorzaak hiervoor is dat OSG heeft aangegeven dit niet te kunnen realiseren binnen de middelen die zij hiervoor beschikbaar hadden.
4	Aanpassingen aan het semipermanente gebouw van OSG aan de Sloetsweg	Deze aanpassingen zijn gedaan.
5	Uitbreiding van 't Genseler van OSG	Deze uitbreiding is gerealiseerd.

Ook op het gebied van het voortgezet speciaal onderwijs is er de laatste jaren geïnvesteerd in de onderwijshuisvesting. Met ingang van het schooljaar 2010-2011 is er een nieuw schoolgebouw beschikbaar ('de Bouwsteen') voor leerlingen met veelal zowel een verstandelijke als een psychische beperking.

1.5 Proces

Vanwege de complexe opgave, en de betrokkenheid van de verschillende afdelingen en sectoren binnen de gemeente is besloten om de opgave projectmatig op te pakken. Globaal zijn in het project de volgende stappen doorlopen.

1 Inventarisatiefase

Tijdens deze fase zijn gesprekken gevoerd met de schoolbesturen en is bureauonderzoek uitgevoerd. Het doel van deze fase is om informatie te verzamelen over:

- De verschillende beschikbare schoolgebouwen
- Leerlingenprognoses

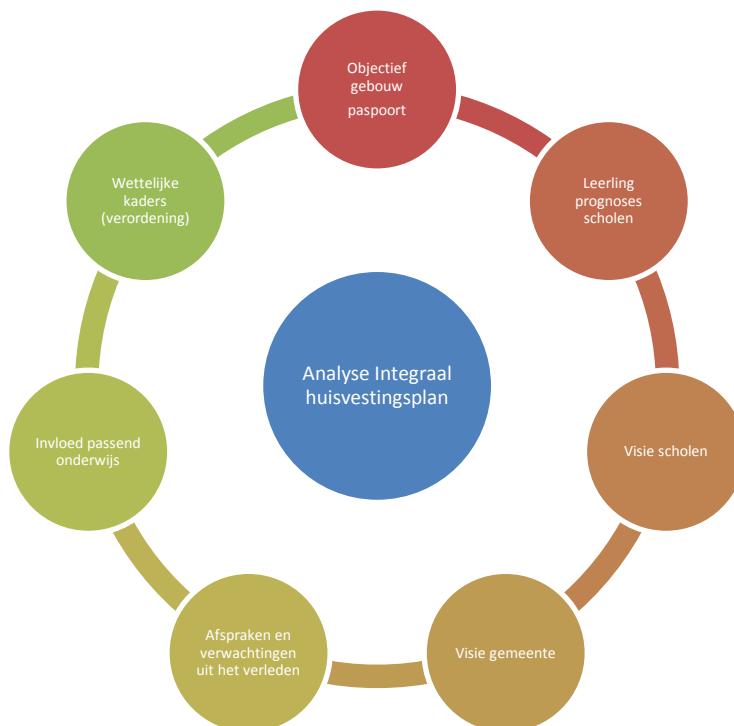
- Visie schoolbesturen
- Onderwijsinhoudelijke visie
- Visie op gemeentelijk vastgoed
- Afspraken en verwachtingen uit het verleden
- De invloed van de wet en regelgeving, ook op het gebied van het passend onderwijs.

2 Analyse

De aangeleverde gegevens over de leerlingenprognoses van de verschillende schoolbesturen zijn gedeeld met het kennispunt Twente. Zij hebben de gegevens getoetst en op basis van de demografische ontwikkelingen een leerlingenprognose aangeleverd. Daarnaast zijn de relevante gegevens met betrekking tot de schoolgebouwen geïnventariseerd en is een ruimtebehoefte analyse voor het VO gemaakt.

3 Opstellen huisvestingsscenario's

Op basis van de geïnventariseerde gegevens en de analyse zijn huisvestingsscenario's opgesteld.

4 Opstellen criteria

Gemeente en schoolbesturen hebben samen criteria opgesteld waaraan de oplossing voor het huisvestingsvraagstuk moet voldoen. De volgende criteria zijn vastgesteld:

- Benodigde en beschikbare m2's
- Financiën (investering – exploitatie)
- Herontwikkelpotentie vrijkomende locaties
- Ruimtelijke en planologische criteria (stedenbouw, verkeer, milieu)
- Indien mogelijk gebruik maken van bestaand gemeentelijk vastgoed
- Programma van eisen – functionaliteit - gezonde school
- Flexibiliteit
- Demografische ontwikkelingen, leerlingen prognoses
- Wettelijke kaders, verordeningen
- Gevolgen passend onderwijs
- Toekomstvisie VO-VSO
- Onderwijskundige criteria per doelgroep

5 Keuze voorkeursscenario

Er zijn verschillende alternatieven afgewogen. Op basis van deze alternatieven en de vastgestelde criteria is een keuze gemaakt voor een voorkeursscenario. Bij dit scenario zijn zo veel mogelijk ook de gevolgen, risico's en vervolgstappen in kaart gebracht zodat een goede integrale afweging gemaakt kan worden.

2 Opgave en ambities

2.1 Leerlingenprognoses

Voortgezet Onderwijs

Het aantal leerlingen binnen de gemeente Hengelo zal in de komende jaren verder afnemen. Op basis van de leerlingenprognoses van de verschillende schoolbesturen en de beschikbare gegevens over de demografische ontwikkelingen, heeft de gemeente Hengelo het “Kennispunt Twente” gevraagd een uitspraak te doen over de te verwachten aantal leerlingen in het voortgezet en speciaal onderwijs.

Door Kennispunt Twente is een leerlingenprognose voor het voortgezet onderwijs gemaakt waaruit blijkt dat het leerlingenaantal in Hengelo de komende 5 jaren daalt met bijna 9 % ten opzichte van de meest recente teldatum (oktober 2016).

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	per 1-10-2013	per 1-10-2014	per 1-10-2015	per 1-10-2016	per 1-10-2017	per 1-10-2018	per 1-10-2019	per 1-10-2020	per 1-10-2021
Aantal leerlingen VO	5.818	5.918	6.374	6.340	6.330	6.224	6.094	5.942	5.819

De prognoses worden door Kennispunt Twente gemaakt voor het totaal van de Hengelose scholen, niet op vestigingsniveau. Dit is een bewuste keuze. Door de (administratieve) dynamiek in het Hengelose onderwijslandschap is het opstellen van betrouwbare prognoses op vestigingsniveau voor Kennispunt Twente niet goed te doen.

Voortgezet speciaal Onderwijs

De prognose van het leerlingenaantal voor het VSO (DGL en AGL, leerjaar 1-4) in Hengelo wordt gebaseerd op het leerlingaantal voor het komende schooljaar (per 1 augustus 2017) en de te verwachten verwijzingen naar het VSO in de komende jaren.

Demografische ontwikkelingen en algemene cijfers over passend onderwijs geven niet, of onvoldoende, inhoudelijk richting aan leerling prognoses in het VSO. Er wordt onvoldoende rekening gehouden met regionale ontwikkelingen of ontwikkelingen zoals passend onderwijs. Dit is altijd lokaal maatwerk. Passend onderwijs laat een belangrijke daling zien bij het VSO DGL en de concentratie en clustering van AGL in de gemeente Hengelo laat een belangrijke stijging zien bij de VSO AGL.

De veranderde onderwijswetgeving en het daaruit voortvloeiende veranderende verwijsgedrag zijn bepalend voor het leerlingenaantal. Prognoses houden over het algemeen geen rekening met deze veranderingen en zijn daarom niet betrouwbaar.

Het leerlingenaantal in de VSO diplomagerichte leerweg (VSO DGL) is op basis van de huidige gegevens op 1 augustus 2017, ca. 100-105 leerlingen. De verwachting is dat, door de samenwerking met regulier VMBO in het kader van passend onderwijs, de helft van deze VSO leerlingen, op middellange termijn in het regulier onderwijs kan instromen. Er blijven dan nog ca. 50 DGL leerlingen aangewezen op onderwijs op de VSO school.

Het leerlingenaantal in de onderbouw (leerjaren 1-4) VSO arbeidsgerichte leerweg (VSO AGL) is op basis van de huidige gegevens op 1 augustus 2017 ca. 90 leerlingen. De verwachting is dat dit leerlingenaantal niet zal dalen omdat:

- Alle VSO AGL leerlingen van de leerjaren 1-4 regionaal opgevangen worden in de gemeente Hengelo. Dit jaar zijn dit 6 extra instromers vanuit Oldenzaal.
- Attendiz te maken heeft blijft blijven houden met zij-instromers vanuit het V(S)O VMBO en praktijkonderwijs. In het afgelopen jaar waren dit 20 leerlingen.
- Attendiz, meer dan nu, rekening moet gaan houden met leerlingen die eerder vanuit de Bouwsteen gaan instromen omdat Passend onderwijs ook voor deze leerlingen betekent dat ze, daar waar mogelijk, doorstromen naar VSO AGL.

Het verwachte leerlingaantal zal daarom met 90 leerlingen AGL en 50 leerlingen DGL uitkomen op 140 leerlingen voor VSO Hengelo.

2.2 Ontwikkelingen in het onderwijs (passend onderwijs)

Buiten de demografische ontwikkeling uit paragraaf 2.1 speelt ook de relatie en samenwerking tussen VO en VSO, passend onderwijs een grote rol. Alle kinderen verdienen een zo passend mogelijke plek in het onderwijs. Onderwijs dat leerlingen uitdaagt, dat uitgaat van hun mogelijkheden en rekening houdt met hun beperking. Kinderen gaan, als het kan, naar het regulier onderwijs. Zo worden ze zo goed mogelijk voorbereid op een vervolgopleiding en op een plek in de samenleving. Het speciaal onderwijs blijft bestaan voor kinderen die daar het best op hun plek zijn.

2.3 Afbakening IHP

De vertegenwoordigers van de scholengemeenschappen voor VO (Stichting OSG en Scholengroep Carmel Hengelo) en VSO (Stichting TWOG en Stichting Attendiz) verkennen de mogelijkheden voor samenwerking in het kader van de invoering van Passend Onderwijs. Alle genoemde partijen maken deel uit van het samenwerkingsverband 2302 VO, dat drie deelregio's kent, te weten Enschede, Hengelo en Oldenzaal.

Samen met de schoolbesturen is geconstateerd dat er inmiddels een groot aantal ingrediënten voor een lange termijn integraal huisvestingsplan V(S)O gereed is. Met ingang van het schooljaar 2018/2019 zullen OSG en Carmel hun VMBO-onderwijs voor ca 1.200 leerlingen gezamenlijk onderbrengen in de nieuwbouw. Daarnaast is er nieuwbouw gerealiseerd voor het Twickelcollege. Ook de andere scholen in het Voortgezet (Speciaal) onderwijs zijn voorzien van adequate huisvesting. In dit IHP worden de nog ontbrekende voorziening(en) uitgewerkt voor:

- a. het VO, Door de tijdelijke groei van het leerlingenaantal én het grillige patroon van leerlingaanmeldingen voor het havo/vwo is er behoefte aan flexibele huisvesting waarvoor nu geen oplossingen beschikbaar zijn.
Dit vraagstuk wordt mede veroorzaakt door:
 - Op termijn krimp van het leerlingen aantal
 - mogelijke instroom vanuit het VSO naar het VMBO (zie hieronder)
 - De vraag van een nieuwe school voor havo/vwo; het Mezquita College
- b. het VSO, een voorziening voor het VSO-DGL (diplomagerichte leerwegen) en het VSO AGL (arbeidsmarktgerichte leerwegen).

2.3.1 Vraagstuk VO

Voor wat betreft de huisvesting van de leerlingen bij de bestaande havo/vwo scholen zijn de schoolbesturen in Hengelo het er over eens dat het hier een piek van het leerlingenaantal betreft en waar een flexibele oplossing voor moet worden gevonden. Daarnaast geven zij aan dat de komst van de nieuwe school voor havo/vwo (het Mezquita college) een leerlingendaling bij de bestaande havo/vwo scholen kan betekenen. Door kennispunt Twente is het verlies voor de bestaande Hengelose VO-scholen als gevolg van de komst van het Mezquita college geschat op circa 200 leerlingen. De andere leerlingen waar het Mezquita college in haar prognose op rekent komen uit de omliggende gemeenten. Dit is een voorzichtige aanname en gebaseerd op de prognose van Mezquita. De onzekere ontwikkeling van de leerlingstromen in het havo/vwo zijn reden voor een flexibele oplossing voor het havo/vwo.

OSG

Stichting OSG heeft al enkele jaren te maken met een ruimtetekort op het scholeneiland door een groei van het aantal leerlingen bij het Montessori College en (in mindere mate) bij het Bataafs Lyceum. De Stichting OSG verwacht de komende jaren nog een lichte stijging van het leerlingenaantal bij het Montessori College. Vanaf 2019 wordt bij beide scholen een daling van het leerlingenaantal geprognosticeerd. De eerste jaren zal er echter nog sprake zijn van een ruimtetekort op het scholeneiland. Dit blijkt uit de analyse van de ruimtebehoefte van het havo/vwo (zie bijlage 1). Dit is reden om voor wat betreft de huisvesting te kiezen voor een flexibele voorziening. Na enkele jaren zal de ruimtebehoefte volgens de prognose afnemen waardoor er geen recht meer is op aanvullende ruimte.

Bovenstaande gaat er wel vanuit dat de noodvoorzieningen op het scholeneiland de komende jaren gebruikt worden c.q. beschikbaar blijven. De vergunning voor de noodlokalen is verleend voor 5 jaar (tot 2020) en kan vervolgens voor nog een periode van 5 jaar verlengd worden tot 2025.

Naast de verwachte leerlingendaling in het voortgezet onderwijs krijgen we in Hengelo met ingang van het schooljaar 2019-2020 een nieuwe school voor havo/vwo (het Mezquita college). Deze

ontwikkeling zal ook consequenties (kunnen) hebben voor de (leerlingenaantallen van) beide havo/vwo scholen op het scholeneiland.

Mezquita College

Het gaat hier om een nieuwe school voor havo en vwo met als grondslag gereformeerd/algemeen bijzonder/vrije school. Het Mezquita college heeft op 27 januari 2014 een eerste aanvraag ingediend voor huisvesting van een nieuwe school voor havo/vwo in Hengelo. Deze aanvraag is het gevolg van een besluit van de minister op 13 augustus 2013 om de door de Stichting gevraagde scholengemeenschap voor bekostiging in aanmerking te brengen. De bekostiging start op het moment dat passende huisvesting beschikbaar is, maar uiterlijk 6 jaar nadat het besluit is genomen. Dit betekent dat de nieuwe school moet kunnen starten op 1 augustus 2019.

Het gaat om een zuster school van de eerder gestarte Isaac Beeckman Academie (Kapelle, Zeeland) en het Tjalling Koopmans College (Hardegarijp, Friesland).

Leerlingenaantallen Mezquita College

Als in het voedingsgebied van de aangevraagde scholengemeenschap een basisschool van dezelfde richting als de aangevraagde scholengemeenschap aanwezig is, moet de belangstelling voor de richting worden aangetoond op basis van een indirecte meting. De leerlingenpotentiëlen worden dan berekend door de belangstellingspercentages voor de onderscheiden richtingen gereformeerd, algemeen bijzonder en vrije school bij elkaar op te tellen.

De school heeft over de gehele periode op basis van de indirecte meting een potentieel van tenminste 600 leerlingen, maar de school heeft aangegeven uit te gaan van maximaal 400 leerlingen voor Havo en Vwo (waarvan naar schatting 200 leerlingen van bestaande scholen uit Hengelo komen), met een jaarlijkse instroom van (maximaal) 80 leerlingen.

Indicatie ruimtebehoefte

Er is bij een VO school, zijnde een hoofdvesting, sprake van een vaste voet van 980 m². Daarnaast is sprake van 5,85 - 6,18 m² per leerling, afhankelijk van de onderwijssoort en de onder- of bovenbouw. Voor onderstaande berekening gaan we gemakshalve uit van 6 m² per leerling, zodat er een idee bestaat van de huisvestingsnorm.

jaar	vaste voet	aantal leerlingen	m ² per leerling	totaal m ²
1	980	80	6	1.460
2	980	160	6	1.940
3	980	240	6	2.420
4	980	320	6	2.900
5	980	400	6	3.380

2.3.2 Vraagstuk VSO

Attendiz is een schoolbestuur dat speciaal onderwijs aanbiedt voor leerlingen met gedragsproblemen en/ of psychiatrische problematiek. Het schoolbestuur is al enkele jaren met de gemeente Hengelo op zoek naar de mogelijkheden om het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) Hengelo te concentreren op één locatie, in één gezamenlijk gebouw. VSO Hengelo is de werktitel voor het samenvoegen van VSO Onder de Kap en VSO het Mozaïek.

De aanleiding voor de nieuwe huisvesting is het onvoldoende en niet adequate voorzieningenniveau op dit moment (zie ook toelichting paragraaf 3.1.1). De huidige schoolgebouwen voldoen beiden niet aan de eisen en wensen voor het hedendaagse onderwijs voor de leerlingen van het VSO.

De huisvesting op één locatie van beide type leerlingen is in lijn met de uitgangspunten, die in het coalitieakkoord 2014-2018 zijn vastgelegd:

In het onderwijs zijn er op dit moment verschillende ontwikkelingen gaande. "Zo zal het aantal leerlingen komende jaren verder afnemen en zal ook het passend onderwijs verder ingevuld moeten worden. Hiervoor is een goede samenwerking tussen de verschillende schoolbesturen noodzakelijk, in ieder geval over het huisvestingsvraagstuk. In die samenwerking willen wij verder investeren. Passend onderwijs maakt daarnaast een clustering van kennis noodzakelijk en daarmee een fysieke clustering van speciaal onderwijs wenselijk (zowel bij het primair als het voortgezet onderwijs). Wij willen dit binnen de kaders van ons onderwijshuisvestingsbudget zo veel mogelijk faciliteren."

De bestuurders van OSG, Carmel, Attendiz en ZML-TWOG hebben zich gebogen over de mogelijkheden om, in lijn met de bedoeling van Passend Onderwijs, op termijn te komen tot

samenwerking in het VMBO onderwijs waarbij VSO-leerlingen onderwijs volgen binnen het regulier onderwijs. Op basis van deze mogelijkheden zijn de verschillende schoolbestuurders het eens geworden over de uitgangspunten en criteria waar volgens hen rekening mee gehouden moet worden in het huisvestingsvraagstuk voor het VSO.

Ze hebben een gezamenlijke analyse uitgevoerd op leerling niveau om te kijken welke leerlingen die nu binnen het VSO zitten, uiteindelijk op de het regulier VMBO tot een diploma zouden kunnen komen. Dit betekent voor het huisvestingsvraagstuk binnen het VSO dat daar uit wordt gegaan van een lager leerlingaantal, namelijk 140 in plaats van 170.

VSO Hengelo is momenteel gehuisvest op 2 locaties:

1. Sportlaan Driene 8-10

Dit is een voormalig ROC-gebouw. Per augustus 2009 worden voor de VSO-leerlingen van het Mozaïek in dit gebouw een aantal lokalen en de sporthal gehuurd. Dit gebouw is een voormalig ROC pand dat in eigendom is van een projectontwikkelaar. De gemeente Hengelo huurt hiervan een deel voor het Mozaïek. Behalve verhuur aan het Mozaïek kent het pand diverse andere gebruikers. Deze organisaties hebben niet echt een relatie met onderwijs. Door de indeling van het pand is het scheiden van de verschillende huurders lastig en wordt door de verhuurder ook niet wenselijk geacht. Voor de leerlingen is dat geen veilige en ook geen gewenste situatie. Het huisvesten van het Mozaïek op deze locatie, was en is bedoeld als tijdelijke situatie van maximaal 3 jaar (vanaf 1/8/2010), dit in afwachting van permanente huisvesting. De gemeente Hengelo heeft wel voor het Mozaïek geïnvesteerd in dit gebouw om het zoveel mogelijk geschikt te maken, ook met het oog op de wet kwaliteit (V)SO. Huisvesting voor het Mozaïek op deze locatie is voor Attendiz niet langer wenselijk vanuit veiligheid, geschiktheid en kosten.

Bovendien is er een grote mate van afhankelijkheid naar een projectontwikkelaar die jaarlijks het huurcontract kan opzeggen en tevens de kosten voor het pand zo laag mogelijk wil houden.

2. Krabbenbosweg 91

Dit was tot 1 augustus 2013 de SO en VSO-locatie van Onder de Kap. Vanaf die datum zijn de speciaal onderwijs (SO)-leerlingen van Onder de Kap, samen met de SO-leerlingen van het Mozaïek, gehuisvest aan de J. Perkstraat 5-7 en 9-11. In dit gebouw zijn nu zowel leerlingen van VSO Mozaïek als VSO Onder de Kap gehuisvest. De samenwerking tussen VSO het Mozaïek en Onder de Kap is geïntensiveerd, wat al tot resultaat heeft dat leerlingen van beide scholen op beide locaties zijn gehuisvest en dat beide scholen één directeur delen.

Op dit moment hebben de Attendiz VSO-scholen in Hengelo circa 170 leerlingen (circa 70 AGL en circa 100 DGL). Rekening houdend met demografische ontwikkelingen en verevening is permanente huisvesting noodzakelijk voor 140 VSO leerlingen (zie ook paragraaf 2.1), verdeeld in AGL 90 leerlingen en DGL 50 leerlingen. Deze forse daling van het aantal leerlingen bij de DGL is mogelijk als voor deze leerlingen ruimte beschikbaar komt binnen het nieuw te realiseren VMBO gebouw, zodat symbiose en "Passende" doorstroom, zijnde een tussenvoorziening van DGL naar regulier, mogelijk wordt gemaakt. Ingeschat wordt dat deze 'bovenkant' van de groep VSO-DGL leerlingen in staat moet worden geacht om met de goede ondersteuningsstructuren en maatwerkarrangementen in een reguliere setting VMBO-onderwijs te volgen.

De 140 leerlingen AGL en DGL die geen onderwijs zullen gaan volgen in het nieuw te realiseren VMBO-gebouw is het aantal dat overblijft na de volledige invoering van Passend onderwijs en de daarin verwachte overgang van de DGL leerlingen vanuit het VSO naar het VO. Voor deze zeer kwetsbare groep leerlingen is duurzame huisvesting noodzakelijk vanwege de intensieve ondersteuningsbehoefte vanuit forse problematiek. Het type leerling dat aangewezen blijft op het VSO is in grote mate afhankelijk van de omgeving, zowel in pedagogische zin als in materiele zin. Daarom moet de fysieke omgeving afgestemd zijn op de behoeften van de doelgroep. Om een veilig, overzichtelijke omgeving te creëren waarin het leren kan plaatsvinden is een kleinschalige setting nodig waarbij structuur in tijd, ruimte en activiteiten van belang is. Deze kwetsbare leerlingen kunnen niet in een grootschalige VMBO-setting ondergebracht worden.

Voor de huisvesting van deze ca. 140 leerlingen heeft het schoolbestuur de volgende criteria voor huisvesting (deze dienen nader te worden uitgewerkt in een programma van eisen):

- Solitaire permanente huisvesting d.w.z. geen samenvoeging met andere scholen op één locatie.
- Deze locatie is geschikt is voor deze kwetsbare doelgroep (niet gelegen in de binnenstad en een situering die niet uitnodigt tot 'rondhangen').

- Het nieuw te realiseren VSO-gebouw en het nieuw te realiseren VMBO gebouw moeten, t.b.v. de symbiose activiteiten, op haalbare afstand van elkaar liggen.
- Een duidelijke en overzichtelijke indeling en structuur binnen het gebouw.
- Een flexibel gebouw i.v.m. fluctuaties in het aantal leerlingen DGL en AGL en aanverwante ontwikkelingen als gevolg van passend onderwijs.
- Een vrije overspanning, vrije indeelbaarheid.
- Qua indeling moet rekening gehouden worden met de 2 leerlijnen AGL en DGL qua routing en eigen ruimten. Ze mogen elkaar niet kruisen in het gebouw waaronder ook het gymlokaal.
- Buitenterreinen voor het VSO waarin rekening is gehouden met taxistandplaatsen (kiss and ride), een buitenspeelplaats en fietsenstalling voor personeel, een fietsenstalling voor leerlingen en gelegenheid voor groenonderwijs.
- Ook dient er ruimte te zijn voor een aan en uitrij route voor de taxi's die niet parallel loopt aan de route van de fietsers.
- Het gebouw dient, duurzaam en toekomstgericht gebouwd of (ver)nieuwbouwd te worden. Waaronder energieneutraal (Vanaf 2018 al benoemd als "kosten optimaal" voor schoolgebouwen. Bouwen vanuit de TCO (Total Cost of Ownership).
- Het gebouw dient te voldoen aan het kwaliteitskader voor onderwijsgebouwen, waarbij ook rekening gehouden wordt met de paragraaf waarin de kaders worden beschreven voor het (V)SO. Hierbij zijn de m² van de klassen (niet te groot, niet te klein +/- 50m², minimum norm leslokaal is 42 m².), akoestiek en klimaat (frisse scholen) voor deze groep VSO leerlingen zeer belangrijke aandachtspunten.

3 Huisvesting

3.1 Scenario's

Er zijn diverse huisvestingsscenario's onderzocht. Hierna worden eerst de verschillende huisvestingsscenario's per huisvestingvraagstuk (VSO en VO) nader beschreven. Daarnaast is onderzoek gedaan naar de gezamenlijke huisvesting van zowel het VSO als VO in het gebouw aan de Bandoengstraat en Bataafse Kamp. Gezamenlijk is namelijk bepaald dat het inzetten van bestaand gemeentelijk vastgoed ook een criterium is dat in overweging genomen moet worden.

3.1.1 separate huisvesting van VSO

Er zijn in de afgelopen jaren al verschillende gemeentelijke gebouwen onderzocht op geschiktheid als VSO-locatie, namelijk het gebouw aan de Bandoengstraat, de Bataafse Kamp en de Paul Krugerstraat. Voor deze gebouwen geldt dat de verbouw- c.q. aanpassingskosten de kosten van nieuwbouw overstijgen.

Ook is gekeken naar de mogelijkheid om het bestaande gebouw aan de Krabbenbosweg of Sportlaan Driene aan te passen.

Sportlaan Driene 8-10

Oorspronkelijk werd in 2010 alleen VSO 't Mozaïek in dit gebouw gehuisvest. Destijds werd aanschaf van deze locatie ten behoeve van de huisvesting besproken met het schoolbestuur. Al snel bleek echter dat het een veel te groot gebouw betreft (10.402,3 m²) en dat een grondige renovatie noodzakelijk is om aan de huidige huisvestingseisen te voldoen. De aankoopkosten in combinatie met de renovatie van het gebouw zijn zodanig, dat deze optie hiermee vervalst.

Krabbenbosweg 91

Deze locatie is van oorsprong een onderwijsgebouw voor basisschoolleerlingen. De doelgroep van het VSO is een voortgezet onderwijs doelgroep die in gedeeltelijk onderwijs heeft in praktijk leeromgevingen. Een basisschool gebouw is hier per definitie niet geschikt voor. Om het gebouw aan de Krabbenbosweg wel geschikt te maken zijn rigoureuze aanpassingen aan het gebouw noodzakelijk. De aanpassingen zijn rigoureus te noemen omdat lokalen te klein zijn, praktijkruimten gerealiseerd moeten worden en de structuur van het gebouw dus aangepast moet worden. Daarnaast is de capaciteit van het gebouw ontoereikend waardoor er tevens een uitbreiding noodzakelijk is. Voor Attendiz is dit geen wenselijke optie omdat er zelfs na renovatie en uitbreiding sprake blijft van een gebouw met een structuur die niet passend is en logistiek niet gewenst voor deze doelgroep. Het gebouw blijft onoverzichtelijk, lokalen blijven klein en het blijft een school voor basisonderwijs qua uitstraling. Kostentechnisch is het een aanzienlijke investering in een gebouw dat nooit volledig gaat voldoen aan de eisen dat dit type onderwijs.

Nieuwbouw Gezondheidspark

Naast de nieuwbouw op de huidige locatie aan de Krabbenbosweg is er gekeken naar de mogelijkheid van nieuwbouw op het Gezondheidspark. Hier is namelijk al een locatie van Attendiz gerealiseerd, namelijk de Bouwsteen. Dit betreft een groep leerlingen met een verstandelijke en/of een psychische beperking, die veelal woonachtig zijn op het Gezondheidspark. Gezien het feit dat het VSO onderwijs juist meer diploma gericht onderwijs biedt en voor de examinering de samenwerking met het VMBO wordt gezocht, zal de combinatie met de zorgleerlingen van de Bouwsteen weinig synergie bieden.

3.1.2 separate huisvesting van VO

In het voortgezet onderwijs hebben we te maken met een groei van het leerlingenaantal van de bestaande havo/vwo scholen op het scholeneiland. Hierdoor is er een ruimtetekort op het scholeneiland ontstaan. Daarnaast komt er een nieuwe school voor voortgezet onderwijs voor havo/vwo (het Mezquita College) bij. De gemeente moet voorzien in de huisvesting (wettelijke zorgplicht). Het Mezquita college moet uiterlijk op 1 augustus 2019 starten.

Op basis van de demografische ontwikkelingen blijkt dat we in de komende jaren te maken krijgen met een daling van het leerlingenaantal. Daarnaast is het nog onzeker of de nieuwe school voor havo/vwo het leerlingenaantal dat geambieerd wordt (400) daadwerkelijk realiseert. Daarom wordt voor dit huisvestingvraagstuk een flexibele oplossing voorgesteld. Deze oplossing is er nu nog niet.

Vanwege de flexibiliteit en de (mogelijk) tijdelijke noodzaak van deze huisvesting heeft het de voorkeur om gebruik te maken van een bestaand schoolgebouw waar niet/zo min mogelijk in geïnvesteerd hoeft te worden en/of huur van een gebouw(deel).

3.1.3 Huisvesting van OSG, Mezquita en Attendiz in 1 gebouw

Gezien de gewenste flexibiliteit en efficiënte besteding van de gemeentelijke middelen voor onderwijshuisvesting zou het een voordeel kunnen zijn de drie huisvestingsvraagstukken in één gebouw op te lossen. Er zijn drie gebouwen die beschikbaar zijn/komen en voldoende volume hebben om hiervoor in aanmerking te komen. Dit zijn de voormalige Edith Stein (M.A. de Ruyterlaan), De Spindel (aan de Bataafse Kamp) en het Gilde College (aan de Bandoengstraat).

Edith Stein

Dit schoolgebouw is geen gemeentelijk eigendom. Naast de investering in het gebouw voor eventuele bouwkundige aanpassingen is hier ook nog eens sprake van een verwervingsprijs. Gezien de hoogte van het bedrag in combinatie met het beschikbare gemeentelijk vastgoed, is deze variant niet nader uitgewerkt.

De Bandoengstraat (Gilde College)

De gemeente heeft laten onderzoeken of de schoolbesturen gezamenlijk gehuisvest kunnen worden in dit gebouw.

Uit het hierboven genoemde onderzoek blijkt dat gezamenlijke huisvesting in het gebouw aan de Bandoengstraat ruimtelijk gezien mogelijk is. Het gebouw is voldoende groot om de drie huisvestingsvraagstukken op te lossen. Er zijn echter twee belangrijke argumenten waarom deze variant niet de voorkeur heeft. Enerzijds de investeringskosten van ruim 8 miljoen euro. Anderzijds zijn er de inhoudelijke criteria die door het speciaal onderwijs aan de huisvesting worden gesteld. Het gaat om een kwetsbare groep kinderen, die een veilige, prikkelarme en overzichtelijke omgeving nodig hebben. Hiervoor is een kleinschalige setting nodig waarbij structuur in tijd, ruimte en activiteiten van belang is.

De Bataafse kamp (Spindel)

De gemeente heeft ook laten onderzoeken of de schoolbesturen gezamenlijk gehuisvest kunnen worden in het gebouw aan de Bataafse Kamp. Conclusie is dat het gebouw te klein is om de drie schoolbesturen gezamenlijk te huisvesten. Ook hier geldt het hierboven genoemde financiële en inhoudelijke argument voor wat betreft de huisvesting voor het speciaal onderwijs.

3.2 Voorkeursscenario

Onderstaande uitwerking is in gezamenlijkheid met de schoolbesturen tot stand gekomen.

3.2.1 Huisvesting VO havo/vwo

Gezien de gewenste flexibiliteit in verband met de onzekere leerlingenstromen wordt voor het havo/vwo geadviseerd om de komende schooljaren op basis van de actuele ruimtebehoefte een ruimte beschikbaar te stellen c.q. te huren.

De voorkeur gaat hierbij uit naar het gebruik c.q. huren van gemeentelijk vastgoed. Indien de mogelijkheid hiervoor ontbreekt dient ook de mogelijkheid van het huren van vastgoed van externe partijen in overweging te worden genomen. In de voorliggende fase worden, in relatie tot de ontwikkelpotentie van het andere leegstaand (maatschappelijk) vastgoed in Hengelo (zie paragraaf 4.3), de volgende mogelijkheden nader onderzocht.

- Nader overleg en onderzoek naar de mogelijkheden van het huren van gemeentelijk vastgoed;

- Nader overleg en onderzoek naar de mogelijkheden van het huren van een gebouwdeel van de voormalige Edith Stein.

3.2.2 Huisvesting VSO Stichting Attendiz

Rekening houdend met demografische ontwikkelingen en verevening is permanente, duurzame huisvesting noodzakelijk voor 140 VSO leerlingen. Voor deze zeer kwetsbare groep leerlingen is duurzame huisvesting noodzakelijk vanwege de intensieve ondersteuningsbehoefte.

Nieuwbouw van het VSO voor Attendiz moet, vanwege de doelgroep, voldoen aan specifieke randvoorwaarden en uitgangspunten. Uit de onderzoeken die in het verleden zijn gedaan bleek dat vervangende nieuwbouw goedkoper is dan verbouw.

Voor de nieuwbouw voor het VSO zijn nog verschillende locaties in beeld. De huidige locatie aan de Krabbenbosweg en de huidige locatie van het Gilde College aan de Bandoengstraat zijn locaties die voldoende groot zijn en een onderwijsbestemming hebben. Verder wordt onderzocht of binnen Hart van Zuid een locatie is die geschikt is voor de nieuwbouw van het VSO.

Het voorstel is om voor de nieuwbouw van een nieuwe school voor het VSO Hengelo een krediet beschikbaar te stellen overeenkomstig de normvergoeding zoals vastgelegd in de verordening. Voor het beschikbaar stellen van het krediet is een separaat besluit van de raad noodzakelijk. Het schoolbestuur kan na besluitvorming starten met het uitwerken van het bouwplan. Voorafgaand aan het verlenen van de bouwopdracht, legt het schoolbestuur het bouwplan en de desbetreffende begroting ter instemming voor aan het college van Burgemeester en Wethouders.

4 Gevolgen

4.1 Financiële gevolgen nieuwbouw VSO

De kosten voor de realisatie van de nieuwe VSO-school zijn bepaald op grond van de normering, zoals die is opgenomen in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs.

De normvergoeding voor een school van 140 leerlingen is 3.5 miljoen. In bijlage 2 is de onderbouwing van het normbedrag opgenomen.

4.2 Financiële gevolgen flexibele voorziening havo/vwo

Voor de huur van de voorzieningen voor de huisvestingbehoefte van de Stichting OSG en het Mezquita College moet rekening worden gehouden met een jaarlijkse huurlast van € 150.000,-. Dit bedrag is gebaseerd op een jaarlijkse capaciteitstekort van 3.000 m2 en een (kale) huurprijs van € 50,-/m2. De hoogte van dit bedrag is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van het leerlingenaantal en de huurprijs(ontwikkeling).

NB. Er is geen rekening gehouden met een investering voor het aanpassen van een gebouw.

4.3 Overige gevolgen

Wanneer de nieuwbouw van het VMBO in gebruik wordt genomen (augustus 2018) komen een aantal schoolgebouwen vrij. Dit zijn het gebouw van de Spindel aan de Bataafse kamp, het gebouw van het Gilde college aan de Bandoengstraat en het gebouw van Twickel college aan de Paul Krugerstraat. Toen dit besluit in 2011 werd genomen werd er van uitgegaan dat de Bataafse Kamp opnieuw door OSG in gebruik zou worden genomen. Dit is uiteindelijk niet doorgegaan. Voor de invulling van het gebouw aan de Bataafse Kamp is geen besluit genomen en er is op dit moment ook nog geen concreet plan.

Als gevolg van de keuzes die nu in dit IHP zijn gemaakt blijft uitgangspunt dat de hierboven genoemde schoolgebouwen vrij komen. Daarnaast komt als gevolg van de nieuwbouw voor Attendiz het gebouw van het penta college aan de Sportlaan Driene vrij en mogelijk het gebouw aan de Krabbenbosweg.

Gezien het feit dat de Bataafse Kamp in prioritair gebied ligt (binnenstad) en het een monumentaal pand is wil de gemeente dit graag herontwikkelen. Een nieuwe invulling van het gebouw geeft reuring in de binnenstad en het naastgelegen park en zal het behoud van het monument ten goede komen. Daarom ligt het voor de hand om ook dit gebouw te betrekken in de zoektocht naar een flexibele locatie voor het VO. Ook al is dit mogelijk tijdelijk en wordt dan slechts een deel van het pand gevuld met onderwijs. Paul Krugerstraat en, afhankelijk van de locatiekeuze voor de nieuwbouw van het VSO, De Bandoengstraat en de Krabbenbosweg komen vrij. Omdat het programma dat kan worden toegevoegd schaars is moet nog worden nagedacht over wat er met deze locaties kan gebeuren. Dit in relatie tot de ontwikkelpotentie van het andere leegstaand (maatschappelijk) vastgoed in Hengelo.

De financiële consequenties van het vrijkomen van deze locaties hangen in sterke mate af van wat daar programmatisch mogelijk is. Gezien het volle programma dat er reeds is op het gebied van bijvoorbeeld wonen, detailhandel en kantoren, liggen deze rendabele functies niet gelijk voor de hand. Bij de ontwikkelpotentie van de gemeentelijke vastgoedobjecten zal ook een uitspraak gedaan moeten worden welk programma daar mogelijk gemaakt zou kunnen worden.

De gevolgen van de vrijkomende locaties voor zover deze nu bekend zijn:

Sportlaan Driene (11.236 m2 BVO):

- Geen financiële consequenties voor de gemeente. Gebouw wordt gehuurd van een ontwikkelaar.

Krabbenbosweg (1.734 m2 BVO):

- Herontwikkeling is een moeilijke opgave vanwege het reeds overvolle programma in alle andere plannen.
- Op dit gebouw zit nog een boekwaarde van € 5,5 ton.

Paul Krugerstraat/Ichtus (2.790 m2 BVO):

- Vanuit de herontwikkeling van deze locatie wordt 1,5 miljoen bijgedragen aan de nieuwbouw van het VMBO in 2019.
- Er is rekening mee gehouden dat 0,5 miljoen niet wordt terugverdiend. De verwachting is dat het tekort groter zal zijn.
- Er is wel belangstelling vanuit verschillende partijen voor zowel het sportveld als het schoolgebouw.

Bandoengstraat (11.989 m2 BVO):

- Vooralsnog is er geen zicht op herontwikkeling
- Jaarlast bij leegstand wordt geschat op 100.000,- a 200.000,-
- Er is geen geld gereserveerd voor de sloop van het gebouw

Bataafse Kamp (6.285 m2 BVO):

- Herontwikkeling is een moeilijke opgave vanwege het reeds overvolle programma in alle andere plannen, alsmede de grootte van het pand
- Herontwikkelwaarde is erg afhankelijk van de functionele invulling
- Sloop is geen alternatief (o.a. vanwege monumentale status)
- Jaarlast bij leegstand wordt geschat op 100.000,- a 200.000,-

Bijlage 1 Analyse ruimtebehoefte havo / vwo

1 Gehanteerde uitgangspunten capaciteit accommodaties

Voor het maken van deze ruimtebehoefte analyse is uitgegaan van de beschikbare capaciteit van de bestaande VO scholen in Hengelo, m.u.v. het praktijkonderwijs en het vmbo beroepsgericht (in 2018 nieuw schoolgebouw nabij Medaillon).

- **OSG**

In 2010 is voor het Bataafs Lyceum en het Montessori College de capaciteit van de gebouwen in kaart gebracht. De capaciteit m.b.t. het gebouw van het Montessori College is na opmerkingen/bezwaar van OSG opnieuw bekeken en bepaald op 8.447 m² BVO.

- **Carmel**

In 2017 heeft de Carmel voor haar VO scholen een oppervlakteanalyse laten uitvoeren. In overleg tussen de gemeente en Carmel is op de totale capaciteit van het gebouw aan de Grundellaan (Lyceum) en het Avila College (Deurningerstraat) de m² BVO van de zolder en de kelder in mindering gebracht. Dit is geen onderwijs capaciteit.

2 Gehanteerde uitgangspunten ruimtebehoefte

Vraagstuk OSG

De normatieve ruimtebehoefte is berekend op basis van de door OSG aangeleverde leerlingenprognose. In onderstaande tabel de leerlingaantallen.

	okt-16	okt-17	okt-18	okt-19	okt-20	okt-21	okt-22	okt-23
Leerlingen prognose	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25
Bataafs Lyceum	949	949	932	896	887	887	889	865
Mont. College Twente	1.627	1.677	1.702	1.675	1.609	1.559	1.519	1.484
Totaal OSG	2.576	2.626	2.634	2.571	2.496	2.446	2.408	2.349

Vraagstuk Mezquita College

De normatieve ruimtebehoefte is berekend op basis van de door Mezquita aangeleverde leerlingenprognose. De school heeft over de gehele periode op basis van de indirecte meting een potentieel van tenminste 600 leerlingen, maar de school heeft aangegeven uit te gaan van maximaal 400 leerlingen voor Havo en Vwo, met een jaarlijkse instroom van (maximaal) 80 leerlingen.

3 Berekenen ruimtebehoefte

Voor het bepalen van de ruimtebehoefte voor de komende vijf schooljaren, is de ruimtebehoefte geëxtrapoleerd op basis van het aantal leerlingen zoals vermeld in de prognose van de OSG en Mezquita.

Basisgegevens

Leerlingenontwikkeling

School	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
OSG	2.626	2.634	2.571	2.496	2.446
Mezquita	0	80	160	240	320

Beschikbare capaciteit (BVO) en ruimtebehoefte ontwikkeling

School	capaciteit BVO	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
OSG	14.555	17.452	17.504	17.102	16.624	16.305
Mezquita	0	0	1.461	1.942	2.424	2.904
Totaal	14.555	17.452	18.965	19.044	19.048	19.209

4 Analyse beschikbare capaciteit OSG en ruimtebehoefte – en Mezquita

De onderstaande afbeeldingen tonen het resultaat van de beschikbare capaciteit minus de ruimtebehoefte. Een negatief cijfer duidt op een capaciteitstekort en een positief cijfer op een capaciteitsoverschot. Voor de volledigheid zijn er twee versies van het saldo uitgewerkt. De eerste versie heeft betrekking op de feitelijke situatie. De tweede versie heeft betrekking op het saldo conform het uitgangspunt uit de huisvestingsverordening van de gemeente Hengelo. Concreet betekent dit dat OSG een toename van de ruimtebehoefte met 10% moet opvangen binnen de bestaande capaciteit. In de tweede versie is daarom de capaciteit vermeerderd met 10%.

Saldo versie 1: beschikbare capaciteit versus ruimtebehoefte ontwikkeling

School	capaciteit BVO	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
OSG	14.555	-2.897	-2.949	-2.547	-2.069	-1.750
Mezquita	0	0	-1.461	-1.942	-2.424	-2.904
Totaal	14.555	-2.897	-4.410	-4.489	-4.493	-4.654

Saldo versie 2: beschikbare capaciteit +10% versus ruimtebehoefte ontwikkeling

School	capaciteit BVO	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
OSG	16.011	-1.441	-1.494	-1.092	-614	-295
Mezquita	0	0	-1.461	-1.942	-2.424	-2.904
Totaal	16.011	-1.441	-2.955	-3.034	-3.038	-3.199

Op basis van bovenstaande tabel is er sprake van een ruimtetekort van bijna 1.500 m² in het schooljaar 2018-2019. Vervolgens is er een sprake van een jaarlijks ruimtetekort van circa 3.000 m².

5 Analyse beschikbare capaciteit bestaande VO scholen

Hieronder volgt een analyse van de beschikbare capaciteit van de overige schoolgebouwen voor VO in Hengelo. De normatieve ruimtebehoefte is berekend op basis van de meest recente leerlingentelling; 1 oktober 2016.

School	Adres	Aantal leerlingen	BVO onderwijs	Ruimte behoefte	verschil
Avila College	Deurningerstraat 67	522	3.929	3.862	67
Lyceum de Grundel	Grundellaan 36	995	6.608	6.909	-300
Twickel College	Woolderesweg 130	1001	7.402	6.936	466

Uit bovenstaande tabel blijkt dat alleen het Twickelcollege op basis van de meest recente leerlingentelling een kleine overcapaciteit (466) heeft. De aanmeldingen voor het nieuwe schooljaar laten echter een groei van het leerlingenaantal zien.

6 Conclusie en advies

Resultaat analyse

Rekening houdend met de huidige leerlingenaantallen, - prognose en de beschikbare capaciteit van de bestaande schoolgebouwen, is er sprake van een capaciteitstekort. Dit betekent dat de gemeente moet voorzien in (tijdelijke) huisvesting voor het havo/vwo.

Advies

Door het huidige capaciteitstekort moet er worden voorzien in huisvesting voor het havo/vwo. Daarentegen wordt er een leerlingendaling in het voortgezet onderwijs geprognosticeerd.

Geadviseerd wordt om te voorzien in een flexibele huisvestingvoorziening voor het havo/vwo, waar op basis van de (jaarlijkse) ruimte vraag van de scholen gebruik gemaakt kan worden. Daarnaast wordt geadviseerd om te onderzoeken of hiervoor één locatie beschikbaar kan worden gesteld, zodat groei en/of daling van een school in hetzelfde gebouw kan worden opgelost.

Bijlage 2 Onderbouwing normvergoeding stichtingskosten VSO

Voor de berekening van de kosten voor nieuwbouw aan de Krabbenbosweg wordt uitgegaan van de normering zoals opgenomen in de verordening voorzieningen onderwijshuisvesting. Op basis van 140 VSO-leerlingen met een leerling afhankelijke ruimtevraag van 12,2 m2 en een vaste voet van 370 m2 resulteert dit in een normatieve ruimtebehoefte van 2.078 m2 (1.708 + 370). De normvergoeding (2017) voor de nieuwbouw van het VSO is dan als volgt:

Stichtingskosten nieuwbouw VSO

	startbedrag inclusief 677 m2		€ 992.149	
<i>rest:</i>	1401	*	€ 1.133	€ 1.587.935
			<i>subtotaal</i>	€ 2.580.084
	<i>toeslagen</i>			
	liftinstallatie		€ 96.148	
	gymlokaal		€ 668.899	
	sloop, tijdelijke huisvesting		€ 105.209	
			<i>subtotaal</i>	€ 870.256
			Normvergoeding 2017	€ 3.450.341
			index 2%	€ 69.007
			Krediet	€ 3.519.347

Bijlage 3 Toelichting reserve onderwijshuisvesting

De reserve onderwijshuisvesting bestaat sinds de doordecentralisatie van de onderwijshuisvestinggelden van het Rijk naar Gemeente in 1997. Inkomsten worden ontvangen via de Algemene uitkering in het gemeentefonds. Vanaf 1997 hebben we als gemeente een eigen toevoegingsystematiek gehanteerd om gemeentefondsmiddelen toe te voegen aan de reserve onderwijshuisvesting, totdat er groot onderhoud aan de gemeentefonds is gepleegd met ingang van 2015.

Op basis van de "oude verdeelmaatstaven" pasten we een inflatiecorrectie toe op de basisbedragen per maatstaf. De maatstaven waren o.a. omgevingsadressendichtheid, lokaal klantenpotentieel, regionaal klantenpotentieel, inwoners < 20 jaar, leerlingen SO, leerlingen VO, minderheden, lage inkomens.

In verband met het groot onderhoud aan het gemeentefonds zijn de gemeentefondsmiddelen (her)verdeeld. Er zijn bijvoorbeeld verdeelmaatstaven vervallen en er zijn nieuwe toegevoegd in de gemeentefondsberkening. Ook zijn de basisbedragen per eenheid gewijzigd. De oorspronkelijke toerekeningsystematiek kon hierdoor niet meer in tact blijven en sindsdien wordt jaarlijks een inflatiecorrectie toegepast op de totale toevoeging aan de reserve onderwijshuisvesting.

Uitgaven ten behoeve van de huisvesting komen ten laste van de reserve. De keuze voor deze 'gesloten huishouding' heeft er toe geleid dat er de afgelopen jaren een reserve is gevormd van circa € 6,4 miljoen (stand van de reserve per 1 januari 2016).

In onderstaande tabel wordt de ontwikkeling van de reserve onderwijshuisvesting weergegeven (conform mutaties en aannames per juni 2017).

Ontwikkeling reserve onderwijshuisvesting													
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Onderwijshuisvestingsreserve	01-01	7.326.204	6.403.656	5.430.118	4.770.943	4.031.319	3.251.046	2.256.289	1.272.059	507.095	183.717	4.876	-9.778
vaste kosten (kap.lasten, ozb, verzekeringen, gymlok., noodlok,leegst.pnd+ doorbet. E'de)		-6.425.849	-6.391.633	-6.591.714	-5.951.413	-6.225.175	-6.401.090	-6.529.218	-6.461.288	-6.162.024	-6.158.622	-6.135.427	-6.104.793
Dotatie aan reserve onderwijshuisv.		5.503.301	5.418.095	5.492.539	4.641.788	4.874.902	4.836.332	4.974.988	5.126.323	5.268.646	5.409.781	5.550.773	5.691.439
Onderwijshuisvestingsreserve	31-12	6.403.656	5.430.118	4.330.943	3.461.319	2.681.046	1.686.289	702.059	-62.905	-386.283	-565.124	-579.778	-423.132
Nieuw beleid vanaf 2017				50.000	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000
Kademota vanaf 2017-2020				390.000	390.000	390.000	390.000	390.000	390.000	390.000	390.000	390.000	390.000
Onderwijshuisvestingsreserve	31-12	6.403.656	5.430.118	4.770.943	4.031.319	3.251.046	2.256.289	1.272.059	507.095	183.717	4.876	-9.778	146.868

In bovenstaand overzicht zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Afschrijvingstermijnen van de nieuwe investeringen (VMBO, Twickel, VSO) verlengd van 40 naar 60 jaar.
- Rente% verlaagd van 3.75 naar 2.25.
- Alle overige recente ontwikkelingen zijn verwerkt, m.u.v. voorstellen in de kadernota 2018-2022.